

УДК 027.7:004.738.5

Скаченко О. О.,
зав. сектора методичної роботи
наукової бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв

БІБЛІОТЕКИ УЧИЛИЩ І КОЛЕДЖІВ КУЛЬТУРИ ТА МИСТЕЦТВ У ВСЕСВІТНІЙ МЕРЕЖІ

У статті висвітлені результати дослідження сучасного стану представлення бібліотек ВНЗ культури і мистецтва I–II рівня акредитації у Всесвітній мережі.

Ключові слова: бібліотеки ВНЗ, веб-сайти, соціальні мережі, структура, наповнення.

В статье освещены результаты исследования современного состояния представления библиотек ВУЗов культуры и искусства I-II уровня аккредитации во всемирной сети Интернет.

Ключевые слова: библиотеки вузов, веб-сайты, социальные сети, структура, наполнение.

The article highlights the results of the study represent the current state of libraries Cultural Arts and II level of accreditation in the Internet.

Key words: university library websites, social networks, structure and content.

*Якщо вас немає в Інтернеті, вас не існує
Білл Гейтс*

Явищем світового масштабу упродовж останніх десятиліть стало виникнення всесвітньої мережі Інтернет. Стрімкий розвиток глобальної комп'ютерної мережі докорінно змінив життя людей, адже за допомогою мережі стали доступні величезні інформаційні ресурси, накопичені в усьому світі.

До переліку основних сервісів, які забезпечує Інтернет відноситься сервіс WWW (World Wide Web – всесвітня павутина) – єдиний інформаційний простір, який складається із сотень мільйонів взаємозв'язаних гіпертекстових електронних документів, що зберігаються на Web-серверах. Окремі документи всесвітньої павутини називаються Web-сторінками. Групи тематично об'єднаних Web-сторінок утворюють Web-сайт (англ. website, від web – мережа і site – «місце»). Сукупність всіх загальнодоступних web-сайтів і є Всесвітня Павутина [2].

Інновації в системі освіти, обумовлені підвищенням ролі знань та інформатизацією суспільства, визначають нову стратегію розвитку вузівських бібліотек. Зміна значення бібліотеки у структурі вищого навчального закладу перетворює її із допоміжної у рівноцінну з іншими складову, діяльність якої чинить істотний вплив на всі напрямки діяльності вишу. У цих умовах зростає значення бібліотеки в освітньому процесі, задоволенні інформаційних потреб студентів, професорсько-викладацького складу та співробітників вузу. Місія бібліотеки, як потужного інформаційного, освітнього і культурного центру, спонукає до створення умов використання інформаційних джерел на базі новітніх інформаційних технологій.

Становлення бібліотеки, як інформаційного центру вищого навчального закладу, передбачає здійснення різноманітних заходів з формування у користувачів певного образу бібліотеки. Доводячи інформацію про бібліотечну продукцію та послуги до потенційних користувачів, вузівські бібліотеки використовують різні форми і засоби: публікації у ЗМІ та мережі Інтернет, плакати/вивіски/оголошення у бібліотеці. Сюди ж можна віднести організацію виставок, здатних привернути увагу користувачів до книжкових колекцій і матеріалів, активізувати використання бібліотечного фонду.

Швидкий розвиток сучасних комунікаційних технологій створив передумови для активного використання інтернет-ресурсів у практиці роботи бібліотек вищих навчальних закладів.

Після отримання доступу до безмежного потоку інформації прийшло бажання створювати у віртуальному світі власне представництво у вигляді Web-сайту/Web-сторінки. На жаль, цей процес у бібліотеках училищ і коледжів культури та мистецтва України відбувається повільно, з подоланням значних перешкод. Проте, вже є певні результати. У пропонованому огляді зроблена спроба дослідження сучасного стану представлення бібліотек ВНЗ культури і мистецтва I–II рівня акредитації у всесвітній мережі. Перегляд web-сайтів вищих навчальних закладів здійснювався з вересня 2013 по червень 2014 року.

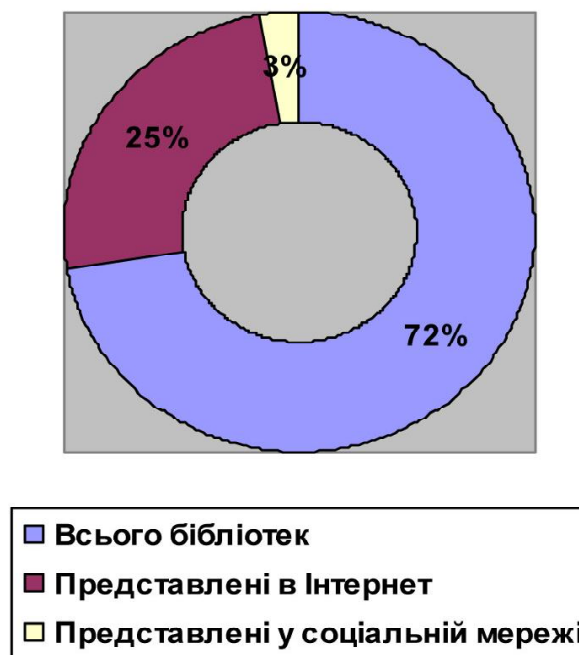

Рис.1. Стан представлення бібліотек і коледжів культури та мистецтв у Всесвітній мережі.

Результати дослідження показують:

– з 26 бібліотек нашого методоб'єднання у Всесвітній мережі представлені лише 9 книгозбірень.

– власного web-сайту немає жодна бібліотека ВНЗ культури і мистецтв I–II р. а. [1].

– лише 1 бібліотека представлена у соціальній мережі «ВКонтакте» (Рис. 1).

Привертає увагу значна неоднорідність складу рубрик та підрубрик сторінок, що супроводжується використанням різної кількості рівнів викладення інформації.

На головній сторінці web-сайтів училищ/коледжів культури та мистецтва рубрики «Бібліотека», «Про бібліотеку» мають книгозбірні наступних ВНЗ:

– Гадяцького, Мелітопольського, Олександрійського училищ культури;

– Кам'янець-Подільського, Київського коледжів культури і мистецтв.

Матеріали «Про бібліотеку» на сайті Тульчинського училища культури розміщені у рубриці «Про училище». На сайті Ужгородського коледжу культури і мистецтв розділ «Бібліотека» знаходиться у рубриці «Навчання». Згадується про бібліотеку та її працівників на сайті Канівського училища культури і мистецтв у розділі «Відділи КНУКіМ»: підрозділі «Про відділ бібліотечної справи».

Беручи до уваги головне правило створення віртуального ресурсу бібліотеки, а саме: сайт створюється для читачів, а не для бібліотекарів [4; 3], найкращою (на наш погляд) серед усіх представлених у мережі Інтернет є Візитка бібліотеки Ужгородського коледжу культури і мистецтв. До речі, значно оновлена і доповнена ілюстративними матеріалами у 2014 р., порівняно з 2013 навчальним роком. Вона містить інформацію про структурні підрозділи, склад бібліотечного фонду, систему каталогів і картотек, наявне технічне обладнання, масові заходи. Візитка зроблена у вигляді екскурсії по бібліотеці.

Важливою умовою якісного бібліотечного сайту є наступне: зайшовши на сайт, користувач повинен отримати повне уявлення про бібліотеку – загальну інформацію (назва, місія, структура, правила користування, контакти), новини про заплановані або проведені заходи та акції, інформаційні (нові надходження, періодика) та електронні (Е-каталог, віртуальні виставки) ресурси, бібліотечні послуги і проекти [4; 6].

Результати аналізу змістовного наповнення web-сторінок бібліотек показують, що за інформаційним наповненням більшість матеріалів відносяться до ілюстративних (в лаконічній формі наводяться дані про бібліотеку).

Інформативний сегмент присутній на сторінках лише трьох бібліотек, а саме, Гадяцького училища культури ім. І. Котляревського, Мелітопольського училища культури, Київського обласного коледжу культури і мистецтв.

Так, web-сторінка бібліотеки Гадяцького училища культури ім. І. Котляревського (Рис. 2) містить п'ять підрубрик: «Бібліотека училища» (розповідається про місію та завдання бібліотеки як інформаційного центру ВНЗ); «Про діяльність бібліотеки» (розкриваються основні напрямки діяльності книгозбірні); «Нові надходження» та «Навчально-методичні матеріали» (на стадії розробки). П'ята підрубрика – АБІС Коха – надає зареєстрованим користувачам доступ до бібліотечного електронного каталогу.

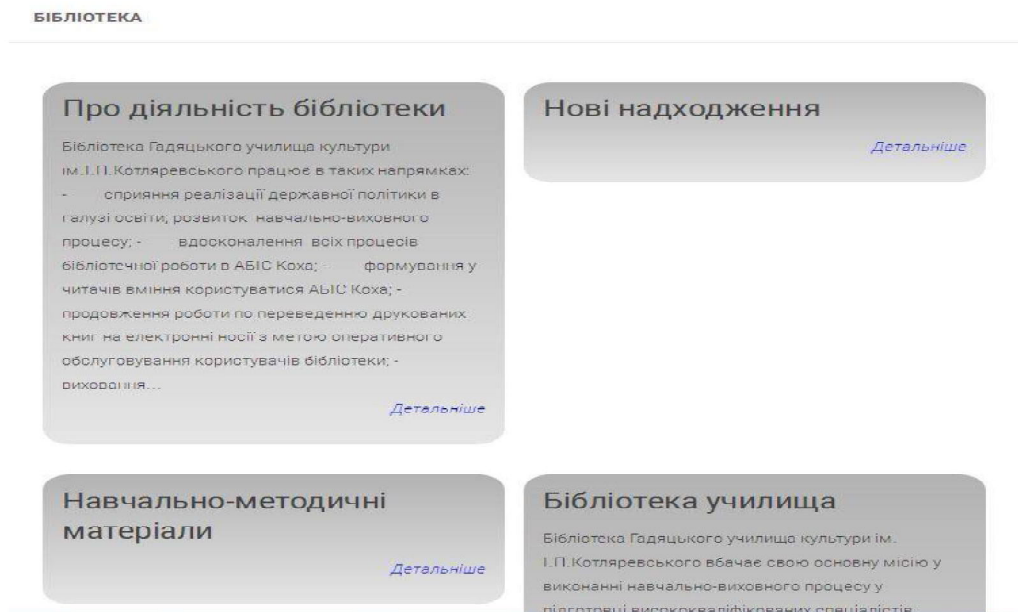

Рис. 2. Web–сторінка бібліотеки Гадяцького училища культури ім. І. Котляревського.

Web-сторінка бібліотеки Мелітопольського училища культури складається з трьох підрубрик: «Бібліотека» (розповідається про напрями діяльності), «Корисні посилання» (має підрубрики «Бібліотеки в Інтернет» і «Періодичні видання») та «Новини» (містить повідомлення та світлини про заходи, проведені у бібліотеці).

На сторінці бібліотеки Київського обласного коледжу культури і мистецтв, крім загальної інформації про книгозбірню, користувачам пропонується рубрика «Корисні посилання», де представлені переліки «Освітні портали», «Інтернет-сайти бібліотек та електронних бібліотек» та *віртуальна виставка* «Бібліотека вищого навчального закладу: нові технології – нові можливості (періодичні видання на допомогу викладачу).

Коротку історичну довідку про становлення книгозбірні свого навчального закладу розмістили бібліотеки Тульчинського училища культури та Чернівецького училища мистецтв ім. С. Воробкевича.

Характеристику структури бібліотеки, її фондів, наявних баз даних електронного каталогу містять сторінки бібліотек Кам'янець-Подільського та Ужгородського коледжів культури і мистецтв, Олександрійського і Тульчинського училищ культури, Чернівецького училища мистецтв ім. С. Воробкевича.

Перелік основних послуг вузівської книгозбірні поданий лише !!! на сторінці бібліотеки Київського обласного коледжу культури і мистецтв.

Основні показники роботи подала одна бібліотека – Олександрійського училища культури. План роботи бібліотеки Ужгородського коледжу культури і мистецтв на 2013–2014 н. р. можна переглянути в режимі он-лайн на сторінці бібліотеки.

Повідомлення про завдання бібліотеки, її працівників, проведені мистецькі заходи *проілюстрували* за допомогою *фотоматеріалів* бібліотеки:

- Гадяцького, Канівського, Олександрійського, Тульчинського училищ культури;
- Кам'янець-Подільського, Ужгородського коледжів культури і мистецтв.

Інформація про події та новини бібліотечного життя міститься (у рубриці «Новини») на web-сайтах наступних ВНЗ: Кам'янець-Подільського коледжу культури і мистецтв (Рис. 3); Мелітопольського училища культури; Ніжинського училища культури і мистецтв ім. М. Заньковецької; Сумського вищого училища мистецтв і культури ім. Д. Бортнянського; Тербовлянського вищого училища культури; Ужгородського коледжу культури і мистецтв; Херсонського училища культури.

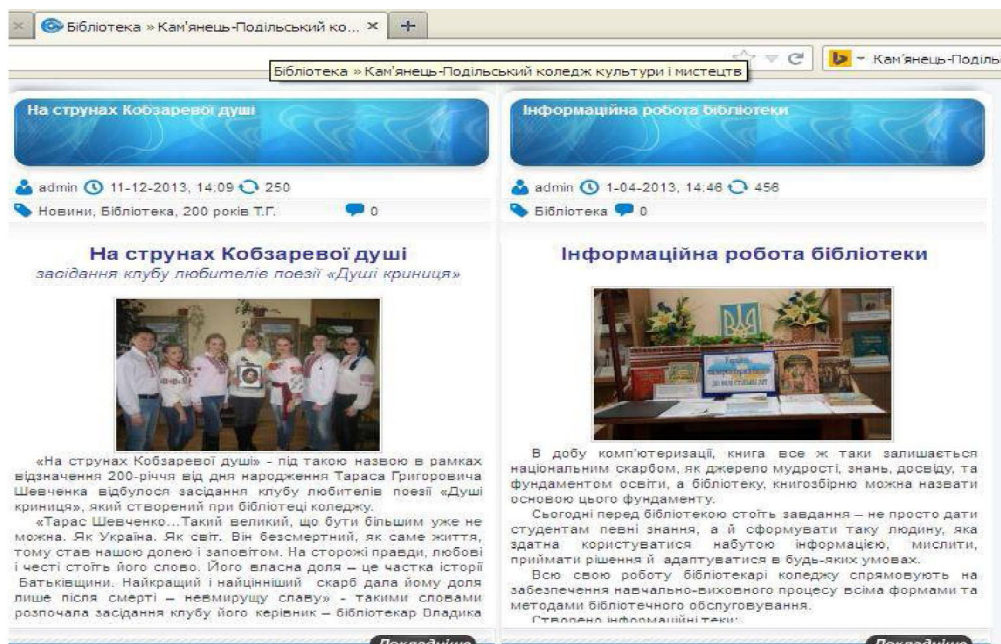

Рис. 3. Web-сторінка бібліотеки Кам'янець-Подільського коледжу культури і мистецтв.

Інформацію про *режим роботи бібліотеки* подали лише книгозбірні Олександрійського училища культури та Чернівецького училища мистецтв імені С. Воробкевича.

Упродовж останніх років значний вплив на розвиток бібліотечної справи здійснюють соціальні мережі. Енциклопедія Британіка пропонує наступне визначення поняття: «Соціальна мережа – це спільнота людей в Інтернеті зі схожими інтересами, які обмінюються повідомленнями, діляться інформацією та займаються спільною діяльністю. Зв'язок здійснюється за допомогою внутрішньої пошти або миттєвого обміну повідомленнями» [5].

Влітку 2014 р. компанія Яндекс оприлюднила дані дослідження по використанню соціальних мереж українцями. Всього у «ВКонтакте», «Однокласниках», «Фейсбуці» та «Твіттері» зареєстровано понад 40 мільйонів українських акаунтів. Беззаперечним лідером серед сервісів є «ВКонтакте» – більше 27 мільйонів облікових записів. Тобто, бажання українських бібліотек створити власний віртуальний простір для спілкування

у вигляді сторінки або групи у цих сервісах є актуальним. Зокрема, на сторінці бібліотеки у соціальній мережі можливий обмін досвідом, обговорення та вирішення конкретних завдань, анонс проектів та заходів, існують умови перегляду новин колег та знайомих, які відмічені як «друзі».

Результати вивчення використання соціальних мереж для спілкування та презентації діяльності бібліотек ВНЗ І–ІІ р. а. культури і мистецтва України виявилися невтішними. Лише *одна бібліотека* Сумського вищого училища мистецтв і культури ім. Д. Бортнянського (Рис. 4) представлена у мережі «ВКонтакте» (<https://vk.com/svumik.lib2>).

Рис. 4. Сторінка бібліотеки Сумського вищого училища мистецтв і культури ім. Д. Бортнянського у соціальній мережі «ВКонтакте».

Створивши сторінку «Бібліотека СВУМіК на Садовій» співробітники намагаються налагодити процес комунікації з користувачами. Група бібліотеки має 103 учасники. На сторінці регулярно розміщуються інформаційні матеріали про події із життя бібліотеки училища.

Отже, Всесвітня мережа (англ. World Wide Web) – глобальний інформаційний простір. Вона викликала справжню революцію в інформаційних технологіях і бум в розвитку Інтернету. Для позначення Всесвітньої мережі використовують слово веб (англ. web) і аббревіатуру «WWW».

Аналіз сучасного стану представлення бібліотек у всесвітній мережі показав, що робота в цьому напрямі ведеться, є певні результати. Станом на початок другого кварталу 2014 р. web-сторінку у мережі Інтернет мали 9 бібліотек ВНЗ культури та мистецтва І–ІІ р. а., де представлена загальна інформація про бібліотеку, новини про заходи і події.

Майже відсутня практика використання соціальних мереж для створення іміджу та популяризації діяльності бібліотек. Певні напрацювання у цьому напрямі має лише одна бібліотека.

Підсумовуючи, хочеться зазначити, що необхідність створення власної веб-сторінки бібліотеки на офіційному веб-сайті училищ і коледжів культури і мистецтва України обумовлена тим, що вони є ефективним засобом:

- рекламування бібліотеки в інформаційному співтоваристві Інтернет;
- забезпечення доступу до власних бібліотечних продуктів широкого кола користувачів у мережі;
- сприяння розвитку нових інформаційних послуг;
- сприяння ефективній реалізації інформаційної та культурно-освітньої функції бібліотеки;
- підвищення інформаційної культури користувачів.

Література:

1. Бібліотеки у WEB-просторі : дайджест [Електронний ресурс] / Київ. нац. ун-т культури і мистецтва, Наук. б-ка ; уклад. О. О. Скаченко. – Київ, 2013. – 70 с. – Режим доступу: <http://knukim.edu.ua/wp-content/uploads/2012/12/library-in-web.pdf>. – Назва з екрана. **2.** Глобальна комп'ютерна мережа Internet [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.victoria.lviv.ua/html/oit/html/lesson13.htm>. – Назва з екрана. **3.** Мінченко О. Українці в соціальних мережах: нове дослідження від Яндексa [Електронний ресурс] <http://watcher.com.ua/2014/08/21/ukrayintsi-v-sotsialnyh-merezhah-nove-doslidzhennya-vid-yandeksa/>. – Назва з екрана. **4.** Рекомендації щодо створення та наповнення веб-сайту бібліотеки : метод. поради. / Упр. культури, національностей та релігій Хмельниць. облдержадмін.; ХОУНБ ім. М. Островського. – Хмельницький, 2014. – 16 с. **5.** Соціальна мережа [Електронний ресурс] / Енциклопедія Британіка. – Режим доступу: <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/1335211/social-network>. – Назва з екрана. **6.** Сучасні інформаційні системи і технології : конспект лекції / за заг. ред.: В. Г. Іванова, В. В. Карасюка. – Харків : Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого, 2014.